

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

ETICKÁ VÝCHOVA

PRÍLOHA ISCED 2

1. upravená verzia

Schválila ÚPK pre etickú výchovu ŠPÚ
Máj 2009

Charakteristika predmetu

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi. Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Ciele predmetu

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určené osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziludské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sú zakomponované v desiatich základných témach a šiestich aplikačných témach:

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť a iniciatíva

5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita
8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta
14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia.

Cieľom etickej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu v nižšom stupni sekundárneho vzdelávania je

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie, učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaoceňovanie
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

5. ročník

1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
Osvojiť si základné sociálno-komunikačné zručnosti	Otvorená komunikácia Úrovne komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavovanie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šumy, chyby a prekážky.	-vie vymenovať druhy komunikácie a jej úrovne - vie vysvetliť pojem otvorená komunikácia	- uvedomuje si príčiny komunikačných šumov a vníma miesto komunikačných prekážok pri nedorozumeniach	- dobre zvláda základné komunikačné zručnosti – predstavenie sa, pozdrav, poďakovanie, prosbu, ospravedlnenie sa - -v komunikácii badať odstraňovanie komunikačných šumov
Osvojiť si zručnosti pozitívneho hodnotenia seba aj druhých	Poznanie a pozitívne hodnotenie seba Sebaopoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).	- rozumie a vie vysvetliť pojmy sebaúcta a sebaovládanie - vie pomenovať prvky podporujúce sebaúctu u žiaka	- uvedomuje si dôležitosť poznania svojich silných a slabých stránok - pozná elementy formujúce jeho sebaúctu	- badať snahu o väčšie sebaopoznanie a rozvíjanie pozitívneho hodnotenia seba - v správaní badať väčšie sebaovládanie
	Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia...) hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.	- vie vysvetliť dôležitosť pozitívneho hodnotenia druhých v medziľudských vzťahoch	- chápe zmysel pozitívneho hodnotenia druhých - učí sa vidieť problémy postihnutých, starých a chorých a objavuje ich dary	- je schopný verbalizovať pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach - vie ohodnotiť dobro u iných i v podmienkach záťaž – u postihnutých, starých, chorých
Osvojiť si tvorivé riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch	Tvorivosť v medziľudských vzťahoch, iniciatíva Rozvíjanie základnej tvorivosti, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná, imitačná, literárne, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi...).	- vie vysvetliť aké má miesto tvorivosť v medziľudských vzťahoch - vie vymenovať znaky tvorivého človeka	- rozumie, že tvorivosť je potrebná nielen pre vedu a umenie, ale aj pre vytváranie medziľudských vzťahov	- pri robení dobra je iniciatívny a tvorivý - vedieť si vážiť dobro poskytnuté iným človekom

<p>Osvojiť si základné pojmy, súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia</p>	<p>Etické aspekty ochrany prírody Vnímanie prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zaťažené svetlo).</p>	<p>-vie vysvetliť súvislosti medzi ľudskou činnosťou a životným prostredím – vie uviesť príklady ekologickej etiky (šetrenie energie, ochrana prírody)</p>	<p>- cíti sa súčasťou prírody a chce jej pomôcť - vníma svoje možnosti pre ochranu životného prostredia</p>	<p>- podľa svojich možností a výziev, ktoré ponúka daný región ,chráni prírodu a životné prostredie</p>
---	---	--	---	---

6. ročník

1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
<p>Osvojiť si ďalšie prosociálne zručnosti, ako napr. vyjadrovanie citov, empatia, asertivita, prosociálne správanie.</p>	<p>Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov Uvádžanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.</p> <p>Kognitívna a emocionálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie pre seba samého. Zložky empatie – kognitívna a empatická. Jej rozvoj – počúvanie, podobná skúsenosť, citlivosť, vyprázdnenie sa pre druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.</p> <p>Zvládnutie asertivity Asertivita ako súčasť komunikácie. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne</p>	<p>-vie vysvetliť pojem city a ich základné členenie-tie, čo sa spájajú s prežívaním pohody (radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska...)a tie, čo sa spájajú s prežívaním nepohody (hnev, neistota, neprijatie, smútok, odmietnutie...) -rozumie a vie vysvetliť vplyv citov na zdravie a výkonnosť človeka</p> <p>-rozumie a vie vyjadriť pojem empatie a jej význam v medziľudských vzťahoch</p> <p>- vie vysvetliť pojem „sebapresadenie“ a pozná jeho význam v medziľudských</p>	<p>-chápe dôležitosť vyjadrenia citov pre život -z vlastnej skúsenosti chápe, ako vplývajú city na zdravie a výkonnosť</p> <p>- chápe význam empatie vo svojom živote a je ochotný ponúkať ju iným</p> <p>- je schopný reflektovať na svojom živote</p>	<p>- vie narábať s pojmovým aparátom, ktorý sa týka identifikácie citov (vie pomenovať rôzne spôsoby vlastného prežívania) - badať snahu vyjadrovať city zrozumiteľne a bez zraňovania iných</p> <p>-v komunikácii badať prvky aktívneho počúvania a prejavu empatie</p> <p>- pri strete záujmov je schopný komunikovať asertívne, hájiť si</p>

<p>Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.</p>	<p>a asertívne. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho aby sme ubližovali inému. Výhody a nevýhody všetkých troch typov správania. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.</p> <p>Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Pozitívne a negatívne vzory. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia. Rozvíjať schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách. Čo je to dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny?</p> <p>Pozitívne vzory v každodennom živote Vedíme žiakov k citlivosti na vnímanie ľudí okolo seba, anonymný hrdina. Moje okolie a dobrí ľudia, čo si na nich najviac cením? Ako by som chcel žiť a ako nie, ako kto a prečo? Prečo sa mi nedarí byť takí ako oni? Každý človek je pozvaný k naplneniu svojho života dobrom originálnym spôsobom. Môžem byť aj ja vzorom pre iných?</p> <p>Prosociálne správanie Komponenty prosociálneho správania: - správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.</p>	<p>vzťahoch</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť pojmy vzor, model, idol, ideál - vie rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory - vie uviesť aspoň dva negatívne a dva pozitívne príklady vzorov z histórie a z literatúry i zo svojho okolia <p>vie vymenovať vlastnosti ľudí, ktorí môžu byť pozitívnym vzorom a vie aspoň dvoch takýchto ľudí identifikovať vo svojom okolí</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie a vie vysvetliť pojem prosociálne správanie (prejavené dobro vo vzťahu k inému človeku bez očakávania aktuálnej odmeny) - vie vymenovať niektoré druhy prosociálneho správania 	<p>všetky tri formy správania - agresívne, pasívne a asertívne</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe výhodnosť asertívneho správania pre ozdravenia a jasnosť vzťahov <p>-chápe pojmy vzor, model, idol vo svojom živote</p> <ul style="list-style-type: none"> - cíti obdiv voči prosociálnym vzorom a chce sa im podobať <ul style="list-style-type: none"> - chápe dôležitosť prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote - sám sa identifikuje s niektorými vlastnosťami svojich vzorov <ul style="list-style-type: none"> - z vlastnej skúsenosti si uvedomuje, čo je to nezištnosť pri konaní dobra - tešia ho rôzne druhy prijatého i vykonaného prosociálneho správania 	<p>svoje právo, avšak vnímať a rešpektovať i oprávnený nárok iného</p> <ul style="list-style-type: none"> - je schopný posúdiť a detronizovať svoj idol - prejavuje schopnosť mravného úsudku pri posudzovaní pozitívnych a negatívnych literárnych i historických vzorov <ul style="list-style-type: none"> - pripúšťa možnosť byť potencionálnym vzorom a v tomto zmysle badať prvky väčšej zodpovednosti <ul style="list-style-type: none"> - badať rozvoj empatie ako predpokladu prosociálneho správania - je ochotný pomôcť, podeliť sa - vie prijať ponúkanú pomoc - participuje na tvorbe sociálnych projektov v triede, príp. v blízkom okolí
---	--	--	--	---

7. ročník

Ciele

Žiak si osvojí základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie. Učí sa poznávať sám seba, objavuje svoju identitu, rozvíja sebaocenenie. Učí sa obhájiť svoje práva a názory.

Žiak poznáva svoje práva a povinnosti v rodine, učí sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg.

Žiak prehľbuje svoju sexuálnu identitu, chápe pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomuje si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom.

Žiak rozvíja pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie.

Obsah

Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity

Veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k človeku. Poznať svoje silné a slabé stránky, pozitívne a negatívne vlastnosti. Zdravé sebavedomie. Prijímať sám seba aj so svojimi nedostatkami a rozhodnúť sa pracovať na sebe. Rovnakú šancu dávať iným.

Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory

Vedieť sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách: opýtať sa prečo, vedieť odmietnuť, vysloviť sťažnosť, vysvetliť svoje názory, požiadať o láskavosť, vysloviť návrh, čeliť manipulácii a tlaku skupiny. Uplatňovanie asertívneho správania v každodennosti.

Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity

Nový vzťah k druhým: nezávislosť a rešpektovanie, ponúkajú a prijímanie slobody ako predpokladu pre schopnosť preberať zodpovednosť. Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými, ochota odpúšťať a požiadať o odpustenie. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v záujmových skupinách...).

Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine

Hlbšie poznanie vlastnej rodiny (ako poznám svoju matku, svojho otca, súrodencov...) uplatňovanie sociálnych zručností v rámci rodiny (byť empatickým, otvoreným a citlivo komunikovať, byť asertívnym...) Reflexia nad vlastnou kritickosťou v rodine. Rešpektovanie pravidiel hry (práva a povinnosti) v rodine.

Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti

Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi. "Zázrak života" - počatie a prenatálny život ľudského plodu. Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky. Pohlavné choroby a AIDS. Sloboda a zodpovednosť v dozrievaní sexuálnych vzťahov v manželský a rodinný zväzok.

Vzťah k starým, chorým a k osobám so špecifickými potrebami

Rozvoj empatie, komunikácie s vyššie spomínanými ľuďmi. Ochota chápať ich potreby, ale aj vidieť ich možnosti a bohatstvo, ktoré môžu odovzdať ostatným.

8. ročník

Ciele

Žiak vie vysvetliť základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami.

Žiak chápe základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom.

Žiak sa učí rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, zdôvodniť základné mravné normy.

Obsah

Zdroje etického poznania ľudstva

Etika; mravné hodnoty a normy; svedomie - pozitívne vzory (príklad zreých osobností), literatúra, náboženstvo, umenie a ľudová slovesnosť.

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota

Ochrana života a starostlivosť o zdravie ako etický problém. Základy duševnej hygieny. Niektoré problémy lekárskej etiky (eutanázia, génová manipulácia).

Ekonomické hodnoty a etika

Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ. Primárna orientácia na peniaze a materiálne dobré ako jeden z deštruktívnych prvkov ľudského života (materializmus, konzumizmus) Reklama - jej ciele a metódy. Dešifrovanie manipulácií konzumizmu a orientácia na rozvoj celého človeka. "Ekonomické cnosti": sporivosť, podnikavosť, umenie hospodáriť

Svojpomoc, solidarita, pomoc sociálne slabším. Poctivosť, ochrana spotrebiteľa.

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty

Poznanie a pravda ako etické hodnoty. Pravda a lož. Tajomstvo. Je vždy nesprávne nepovedať pravdu? Česť, dobré meno, ublíženie na cti.

9. ročník

Ciele a obsah tematických celkov

Etická výchova v 9. ročníku je orientovaná na prehĺbenie niektorých hodnôt a sociálnych spôsobilostí, s ktorými sa žiaci stretli na hodinách etickej výchovy už v predchádzajúcich ročníkoch. Ďalej ponúka na diskusiu a zaujatie prosociálnych postojov rozličné aktuálne problémy, ktoré sa dotýkajú našej mládeže. Posledný tematický celok môže poskytnúť skúsenosť pozitívneho myslenia ako pomoc pre obdobie dospievania.

Ciele

Žiak rozvíja povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti.

Žiak prehliبا svoje komunikačné spôsobilosti orientované na riešenie problémov a vedenie dialógu.

Žiak sa oboznámi s niektorými vlastnosťami podporujúcimi zdravý životný štýl.

Žiak sa učí preberať zodpovednosť pri ponuke rozličných typov závislostí, vrátane nevhodných masmediálnych vplyvov.

Žiak chápe význam radosti a pozitívneho myslenia v ľudskom živote a snaží sa ich šíriť.

Obsah

Prehľbovanie komunikačných spôsobilostí

Počúvanie, vedenie dialógu, riešenie konfliktov. Asertivita, orientovaná na prosociálnosť, požiadať o láskavosť, hovoriť adresne, vedieť povedať nie, oprávnená a neoprávnená kritika.

Zdravý životný štýl

Povedomie vlastnej hodnoty, rozvíjanie skromnosti (opak neprimeraného sebaocenenia) nepovyšovať sa nad iných vo vystupovaní, v nárokoch, dobroprajnosť, cieľavedomosť, pracovitosť, usilovnosť, čistota zmysľovania, rečí, prejavov správania v oblasti sexuality, význam studu a intimity v prejavoch náklonnosti medzi chlapcom a dievčaťom, kultivované vyjadrovanie svojich citov, hlavne negatívnych, veselosť, sebaovládanie. Zmysluplné využitie voľného času.

Závislosti

Poukázať na škodlivosť závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú život – fajčenie, alkohol, omamné látky, konzumný a nezodpovedný sex, hracie automaty, nadmerné sledovanie televízie, sekty a kulty, skupiny orientované na rasovú neznášanlivosť.

Masmediálne vplyvy

Reflektovať vplyv masmédií - Prosociálne vzory v masmédiách, kritické hodnotenie videoprodukcie a televíznych programov, analýza filmu, výchova kritického diváka, možnosti pozitívneho ovplyvňovania televíziou.